

*Уварова Наталія Анатоліївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Харченко Наталія Петрівна,
старший викладач кафедри
теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ЮРИДИЧНІ КОНФЛІКТИ ТА ФОРМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Юридичний конфлікт є об'єктом вивчення юридичної конфліктології як галузевої дисципліни.

У широкому розумінні юридичним конфліктом слід визнати будь-який конфлікт, в якому суперечка так або інакше пов'язана з правовими відносинами сторін (юридично значущими діями або станами) і, отже, суб'єкти, або мотивація їх поведінки, або об'єкт конфлікту володіють правовими ознаками, а сам конфлікт тягне юридичні наслідки. Юридичними за своєю природою є більшість трудових, сімейних, побутових і етнонаціональних конфліктів, якщо вони зачіпають конституцію держави, угоди між регіонами або гілками влади, статус націй і етнічних груп, питання найму робочої сили і заробітної платні, права особи. Отже, юридичним є конфлікт між соціальними суб'єктами, що мають різні юридичні (правові) інтереси, предметом якого є правовий статус суб'єктів.

Юридичний конфлікт – це різновид соціального конфлікту, під яким розуміють протиборство двох або декількох суб'єктів, зумовлене протилежністю (несумісністю) їх інтересів, потреб, систем цінностей або знань. Це визначення юридичного конфлікту ґрунтується на природі самих конфліктних взаємин. Відповідно до способів попередження або вирішення конфліктів, як показує практика, не буває такого випадку, коли не можна було б за допомогою юридичних норм і інститутів втрутитися в розвиток тих або інших подій.

До причин юридичних конфліктів належать:

1. Порушення правових норм однією або обома протиборчими сторонами під час екологічного, демографічного, економічного, соціально-політичного, міжнаціонального, ідеологічного конфлікту. У результаті ці соціальні конфлікти набувають форми юридичних, коли юридична форма конфлікту приховує економічний, політичний, національний і інший зміст. Саме в праві зафіксований в юридичній формі статус (права й обов'язки) державних органів, політичних партій, господарюючих суб'єктів та індивідів.

2. Суперечності (колізія) юридичних норм унаслідок недоопрацювання правових актів, результат свідомого їх заплутування зацікавленими особами, які виступають виразником політичних, економічних, національних груп тиску на законодавців.

3. Правовий нігілізм – правове безкультур'я, відкидання або ігнорування права, юридичних норм, правових цінностей, зневажливе ставлення до правових

традицій. Своєрідним проявом правового нігілізму, який заявив про себе в останні десятиліття XX ст., стала тіньова нормотворчість держави, спричинена низькою правовою культурою у всіх ешелонах суспільства, що виявляється у: відриві соціальної норми від конкретних умов життєдіяльності; невідповідності правових норм реаліям суспільного життя; неповному або перекрученому відображенні у свідомості людей об'єктивних закономірностей функціонування суспільства; нестабільності певної норми, а тому її неспроможності виконувати функцію соціального регулятора; послабленні або незастосуванні санкції. Тіньова нормотворчість має здебільшого кримінальний характер, полягає у домінуванні норм кримінального середовища, аморальних принципів. Наслідком правового нігілізму є маргіналізація права – деформація правосвідомості, відчуття всюдозволеності, зниження цінності життя людини. Правовий нігілізм певною мірою поширюється і на людей закону, що породжує зневіру в реалізації основних громадянських принципів: недоторканості особистості, рівності всіх перед законом та інших.

4. Відчуження населення та інших суб'єктів від держави і його інститутів у випадку, коли існуючі закони не відповідають інтересам або можливостям суспільства [1, с. 56].

Різноманітність змісту правових конфліктів припускає використання різних способів і форм їх вирішення, які утворюють певну систему вирішення таких конфліктів. У концептуальному плані система вирішення юридичних конфліктів є сукупністю організаційних і процедурно-процесуальних елементів, пов'язаних між собою певним, у тому числі ієрархічним, чином. У рамках цієї системи виділяються дві функціональні підсистеми: система юрисдикції, в основі функціонування якої лежить принцип владно-примусового вирішення юридичних конфліктів, і система їх альтернативного вирішення, що базується на принципі компромісу. Консенсусна форма вирішення юридичних конфліктів може здійснюватися шляхом використання різних юридичних процедур, до яких слід віднести: вирішення конфліктів в порядку третейського судочинства, претензійну процедуру, мирову угоду, переговори, посередництво, примирення сторін [2, с. 127 – 128]. Консенсусна форма вирішення юридичних конфліктів може бути застосована не лише до приватноправової, але і до публічно-правової сфери. У теорії юридичного процесу поняття юридичного конфлікту останніми роками піднімається до статусу загальнопроцесуальної категорії, що визначає сутність і основні правила руху процесу в кримінальному, цивільному, адміністративному і конституційному судочинствах. Проте в сучасних умовах демократичного правового розвитку не можна зводити юридичні конфлікти тільки до предмета юрисдикційного процесу: вони повинні розглядатися і у формі претензійних матеріально-правових процедур, що свідчить про недостатність його розуміння тільки як явища загальнопроцесуальної теорії.

Список використаних джерел

1. Брусакова О В. Динаміка вирішення юридичних конфліктів. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 20 років у статусі національного*. 2021. № 1. С. 54–56

Фазан Юлія Миколаївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук

КЛАСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

Перед будь-якою державою завжди стоїть коло завдань, на вирішення яких вона спрямовує свої матеріальні ресурси, ідеологічні та політичні зусилля. З-поміж усієї сукупності зусиль можна виділити такі, які виражають її сутність і без котрих вона не може повноцінно діяти як найважливіша складова частина політичної системи суспільства.

Теорія держави для наукового пізнання, описання, пояснення і прогнозування діяльного аспекту держави використовує поняття «функції держави», тобто характеристики саме того, що і як робить чи повинна робити держава. Розгляд функцій держави є важливою якісною характеристикою і орієнтиром не тільки для держави як особливої організації публічної влади, але і для суспільства в цілому. На сучасному етапі розвитку вітчизняної теорії держави і права теж зберігається функціональний підхід до діяльності держави, але з деякими уточненнями: розширюється і поглиблюється розуміння соціального призначення держави; відхиляється проголошений раніше жорсткий зв'язок між змінами класових характеристик держави і, відповідно, її функціями [1].

Поняття та ознаки функцій держави:

Функції держави – це основні напрями її діяльності, що виражають сутність і соціальне призначення державного управління суспільством.

Призначення держави, що виявляється у її функціях, полягає в об'єктивній необхідності виконання суспільно корисної, соціально обумовленої діяльності.

Охарактеризуємо ознаки функцій держави, тобто і стійкі характеристики, додають змогу віднести різні аспекти діяльності держави саме до її функцій.

Отже, ознаками функцій держави є:

1) міцно сформована предметна діяльність держави в найважливіших сферах громадського життя: економічній, політичній, соціальній, духовній,